

A la recerca de l'aigua perduda

Ara fa un any que un grup d'amics del Centre Excursionista Montblanc (Conca de Barberà) va decidir que, si les fonts naturals havien estat històricament una eina bàsica de supervivència, ara no podien caure definitivament en l'oblit. Plasmar sobre paper tot allò que descobreixin de les fonts de Montblanc és, per a ells, la possibilitat de recuperar la memòria d'aquests tresors. A hores d'ara, ja en comptabilitzen més de 180.

Cal cercar en qualsevol indret del territori una sortida natural i localitzada d'aigua, que brolli de la terra per demostrar que encara és viva la riquesa extraordinària de les fonts naturals. Aquest va ser el primer pensament que va tenir un grup d'excursionistes quan van saber que l'Ajuntament de Montblanc (la Conca de Barberà), un terme municipal amb una important zona muntanyosa, va abandonar gairebé del tot la xarxa d'aigua de muntanya i va promoure un petit transvasament d'aigua de l'Ebre, al·legant que la muntanya no donava prou aigua. L'equip es va posar en marxa, i després de la primera cerca, ja havia censat una quarantena de fonts. Un any després, ja n'ha localitzat físicament cent vint-i-cinc, a banda d'unes 50 més que apareixen registrades tot i que no s'hagin pogut localitzar sobre el terreny.

Petjades de la natura. Per tal de localitzar les fonts el grup utilitza tècniques ben curioses, que els permeten, gairebé, enumar l'aigua. Sap que al voltant dels masos deu haver-hi fonts o n'hi ha hagut, perquè "els masovers i els animals que hi tenien bé havien de beure d'algun lloc", explica Joan Pallisé, membre d'aquest grup de recerca del Centre Excursionista de Montblanc. Estudiar els mapes i plànols antics o regirar en llibres i documents antics han estat tasques fonamentals per tal de trobar fonts cobertes completament per la vegetació.

No obstant això, la clau d'aquesta recuperació han estat les converses amb els pagesos i els pastors, grans coneixedors del terreny i informadors bàsics d'unes dades que la cartografia actual no arriba a plasmar: són ells, al capdavant, els qui rescaten de la seua memò-

ria aquells punts d'aigua que actualment ja es donaven per desapareguts.

Operació de rescat. Un cop s'ha trobat la font, la primera cosa que cal fer és situar-la sobre un mapa topogràfic. Després, si la font està activa, l'equip en mesurarà el cabal i la netejarà.

No obstant això, la situació de moltes de les fonts localitzades no és gaire esperançadora. La majoria es troben en un estat d'abandonament total. "El treball de censar les fonts és important perquè ens dóna evidències que el nostre entorn no acaba de rutllar i que potser comencem a notar els efectes del canvi climàtic també a escala local. Les fonts s'assequen cada cop més, no només a l'estiu, i això vol dir que plou menys, que s'està esgotant l'aigua i que les plantes es moren", explica Pallisé.

La intenció del grup és publicar un llibre l'any vinent amb dades com l'accés, les característiques, l'estat actual, el nom originari, mites i creences relacionats amb l'entorn de les fonts o les mesures que s'usaven antigament per avaluar el cabal d'aigua. "Amb el cens que elaborem i la seva publicació en forma de llibre, la font restarà en la memòria històrica del poble. Registrar-la equival a salvar-la de l'oblit".

Gemma Aguilera